

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Mirek (przewodniczący)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **B.C.**

skazanego z art. 56 § 1 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 21 grudnia 2023 r.,

przy udziale prokuratora delegowanego do Prokuratury Krajowej Krzysztofa

Urgacza

kasacji wniesionej przez obrońcę

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 22 listopada 2022 r., sygn. akt IV Ka 1677/21

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Myślenicach

z dnia 8 marca 2021 r., sygn. akt II K 546/16,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;**
- 2) nakazuje zwrot B. C. uiszczonych opłat kasacyjnych.**

WZ

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Myślenicach z dnia 8 marca 2021 r. (sygn. akt II K 546/16) B. C. został uznany winnym przestępstw skarbowych z art. 56 § 1 k.k.s, za które wymierzono mu karę 7 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby 3 lat oraz 400 stawek dziennych grzywny po 100 zł każda. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 22 listopada 2022 r. (sygn. akt IV Ka 1677/21) utrzymano wyrok Sądu I instancji w mocy.

Od powyższego orzeczenia kasację wniósł obrońca skazanego, podnosząc *„zaistnienie uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a więc bezzwzględnej przyczyny odwoławczej w postaci nienależytej obsady sądu, poprzez udział w składzie orzekającym zaskarżonego wyroku sędziego powołanego przez Prezydenta RP do orzekania w Sądzie Okręgowym w K. na wniosek i przy udziale w procesie powoływania Krajowej Rady Sądownictwa w składzie sprzecznym z art. 187 Konstytucji, a ukształtowanym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.”*

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Krakowie.

Prokurator w odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna.

Przypomnieć na wstępie należy, że zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r. (I KZP 2/22, OSNK 2022, nr 6, poz. 22) brak podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Oznacza to, że należy wykazać in concreto, że z uwagi na dające się

zidentyfikować okoliczności związane z powołaniem danego sędziego do sądu, istnieją tego rodzaju wątpliwości, iż sąd w składzie którego zasiada taki sędzia jest sądem nienależycie obsadzonym. Ponadto, z orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wynika, że problem niezależności i właściwej kompozycji sądów, w składzie których zasiadają osoby przedstawione do powołania na stanowisko sędziego Prezydentowi RP przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2018.3) ma charakter systemowy.

Sąd Najwyższy w swoim orzecznictwie wyraził już stanowisko, że w tego typu sprawach nie należy mylić dwóch sfer – subiektywnego przekonania konkretnego sędziego o swojej bezstronności z obiektywnymi gwarancjami tej bezstronności, które są dostrzegalne dla obywateli, a zwłaszcza stron procesu. Wszak to strona ma być przez szereg mechanizmów ustrojowych utwierdzona w przekonaniu, że sąd orzeka w jej sprawie wyłącznie w oparciu o prawo i własne sumienie, a nie jest w żaden sposób skłonny w tym procesie kierować się innymi, pozamerytorycznymi kryteriami (zob. m.in. wyrok w sprawie II KK 193/22).

Sąd Najwyższy poddał analizie dokumenty związane z karierą sędziowską sędziego M. P. w powiązaniu z zarzutami kasacyjnymi. Jak wynika z uzasadnienia uchwały KRS z dnia 17 listopada 2021 r. nr [...] o przedstawieniu wniosku o powołanie wskazanego sędziego do pełnienia urzędu na stanowisko sędziego sądu okręgowego w Sądzie Okręgowym w K. (dostępna na [https://bip.krs.pl/\[...\]](https://bip.krs.pl/[...])), w latach 2015-2018 wykonywała ona obowiązki sędziego sądu okręgowego w ramach jednodniowych delegacji, a następnie została delegowana na stałe do tego Sądu od dnia 1 lipca 2020 r. przez Ministra Sprawiedliwości. Jej kandydatura nie była opiniowana przez Zgromadzenie Ogólne sędziów Sądu Okręgowego, a jedynie przez Kolegium tego Sądu. Była też jedyną kandydatką na wskazane miejsce.

Przypomnieć należy, że w uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., w sprawie I KZP 2/22 (OSNK 2022, z. 6, poz. 22) zaakcentowano kluczową dla procesu nominacyjnego okoliczność, tj. że Krajowa Rada Sądownictwa ukształtowana w trybie określonym przepisami ustawy

z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1. W uchwale tej zaakcentowano także, iż należy mieć na względzie stopniowalność kryteriów doboru do sądów różnego rzędu, gdyż surowsze są wymagania w stosunku do sędziów ubiegających się o awans do sądów, które znajdują się wyżej w strukturze sądownictwa, co prowadzi to konieczności oceny w ramach testu niezawisłości konkretnego sędziego takich okoliczności, jak - równoczesność (lub zbliżony czas) uruchomienia drogi awansowej z objęciem ważnego stanowiska w administracji sądowej w drodze arbitralnej decyzji Ministra Sprawiedliwości, utajnienie obrad KRS w zakresie danej kandydatury, jednoznacznie negatywna opinia zgromadzenia ogólnego sędziów, porównanie osiągnięć zawodowych kandydata z doświadczeniem zawodowym i poparciem środowiska dla kontrkandydatów oraz to, czy kandydat w ogóle miał kontrkandydata do awansu, czy też był jedyną osobą, która wzięła udział w danym konkursie.

Oznacza to, że w istocie samo wzięcie udziału w konkursie przed niekonstytucyjnym organem, w czasie, gdy orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów międzynarodowych nie pozostawiało wątpliwości, że ścieżka powoływania w Polsce sędziów jest obarczona fundamentalnymi mankamentami, obala domniemanie bezstronności sądu, w którego składzie zasiada beneficjent takiego konkursu. Różne czynniki towarzyszące karierze sędziego przed i po rozstrzygnięciu konkursu muszą zostać wzięte pod uwagę w procesie holistycznej oceny zachodzenia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. W niniejszej sprawie podkreślić należy, że sędzia M. P. ubiegając się o awans do sądu okręgowego nie miała kontrkandydata, co uniemożliwia ocenę porównawczą jej kwalifikacji. W okresie poprzedzającym konkurs przyjęła z rąk Ministra Sprawiedliwości delegację do pełnienia obowiązków orzecniczych w sądzie wyższej instancji.

Kolejną istotną okolicznością, która nastąpiła już po rozstrzygnięciu wskazanego konkursu, ale jeszcze przed uzyskaniem z rąk Prezydenta nominacji, jest ta, że sędzia M. P. udzieliła poparcia sędziemu D. P. do sędziowskiej części zreformowanej KRS (w procedurze zapoczątkowanej 2 grudnia 2021 r., pozycja nr [...] na liście poparcia kandydatki [https://www.sejm.gov.pl/KRS/lista_\[...\].pdf](https://www.sejm.gov.pl/KRS/lista_[...].pdf)). W

konkursie zakończonym wspomnianą uchwałą z dnia 17 listopada 2021 r., jak wynika z jej treści - wszyscy głosujący członkowie KRS poparli kandydaturę sędziego M. P..

Odbiór społeczny takiej chronologii zdarzeń jest jednoznacznie negatywny. Po pozytywnie rozstrzygniętym konkursie awansowym, ale jeszcze przed ostateczną nominacją - sędzia podpisuje listę poparcia członkini KRS na kolejną kadencję (D. P. była wówczas Prezesem Sądu Okręgowego w K.). Warto nadmienić, że listę podpisuje także sędzia P.K., sporządzający ocenę kwalifikacji kandydatki. Dzieje się to w realiach prawnych, gdzie wiadomo jest już, że działalność KRS narusza wiążące Polskę prawo międzynarodowe. Zatem sędzia biorący udział w konkursie przed niekonstytucyjnym organem jakim jest KRS, a następnie podpisujący listę poparcia kandydatury prezesa sądu, do którego został przez KRS pozytywnie zarekomendowany musi zdawać sobie sprawę z obiektywnej oceny takiego postępowania. Jednoznacznie strona (czemu dała wyraz z kasacji) postrzegała wskazane okoliczności, jako przemawiające przeciwko uznaniu bezstronności sądu, w którego składzie zasiadała sędzia M. P.. Nagromadzenie czynników, które zostały omówione wyżej budzi nie tylko u strony, ale także u każdego obserwatora wymiaru sprawiedliwości wątpliwość, czy kryteria awansu sędziów do sądu wyższej instancji nie są zależne od obietnicy późniejszego poparcia kandydatury do sędziowskiej części KRS. Sąd Najwyższy nie przesądza, czy tak w istocie jest, ale stwierdza, że taki zobiektywizowany odbiór społeczny tej konkretnej sytuacji musi rzutować na zasadność postawionego w kasacji zarzutu. Zaufanie do wymiaru sprawiedliwości budowane jest przede wszystkim przez samych sędziów, którzy muszą unikać sytuacji i decyzji niejednoznacznych, które rzutować będą w przyszłości na ocenę ich postaw.

Wszystko to jednoznacznie uzasadnia przekonanie, że udział sędziego M. P. w składzie Sądu II instancji realizował bezwzględną przesłankę odwoławczą w postaci nieprawidłowej jego obsady.

[J.J.]

[as]

